EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 27.5.2013
COM(2013) 309 final

2013/0161 (NLE)

Priekšlikums

**PADOMES LĒMUMS,**

**ar ko pieņem Eiropas Savienības nostāju Pasaules Tirdzniecības organizācijas *TRIPS* padomē par lūgumu pagarināt pārejas periodu vismazāk attīstītajām valstīm saskaņā ar *TRIPS* līguma 66. panta 1. punktu**

# PASKAIDROJUMA RAKSTS

## 1. IEVADS

Kopš Pasaules Tirdzniecības organizācijas (turpmāk „PTO") Līguma par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem (turpmāk „*TRIPS*") pieņemšanas 1994. gadā vismazāk attīstītās valstis (turpmāk „VA valstis") saskaņā ar 66. panta 1. punktu uz desmit gadiem, neieskaitot sākotnējo vispārējo viena gada termiņu, kura laikā atbrīvojums attiecas uz visām PTO dalībvalstīm, tika atbrīvotas no vairākuma saistību, kas izriet no *TRIPS* līguma. Minētajā pantā paredzēta arī iespēja piešķirt šā laikposma pagarinājumu pēc pienācīgi motivēta lūguma. Pēc VA valstu īpaša lūguma 2005. gadā atbrīvojums tika pagarināts līdz 2013. gada 1. jūlijam.

Ņemot vērā termiņa tuvošanos, Haiti VA valstu grupas vārdā 2012. gada 5. novembrī oficiāli iesniedza lūgumu pagarināt pārejas periodu (sk. PTO dokumentu IP/C/W/583). Šoreiz VA valstu grupa nevis lūdza pagarinājumu uz konkrētu gadu skaitu, bet pagarinājumu „*līdz laikam, kad tās [VA valstis] vairs nav vismazāk attīstītās dalībvalstis*"[1].

Turpmāk ir izklāstīts VA valstu grupas lūguma priekšvēstures kopsavilkums.

## 2. KOPSAVILKUMS

*TRIPS* līguma preambulā atzītas VA valstu īpašās vajadzības pēc maksimālas elastības normatīvo aktu īstenošanā šajās valstīs, kuras mērķis ir ļaut tām radīt veselīgu un dzīvotspējīgu tehnoloģisko bāzi. VA valstīm ir arī atļauts piemērot vairākumu no *TRIPS* līgumā paredzētajām saistībām, kad pēc 1995. gada būs pagājuši desmit gadi. Pēc īpaša lūguma pārejas periodu var pagarināt, un 2005. gadā VA valstis lūdza pagarinājumu uz 15 gadiem, rezultātā pagarinājums tika piešķirts uz 7,5 gadiem, t. i., līdz 2013. gada 1. jūlijam. Pašlaik ar 2001. gada Dohas deklarāciju par *TRIPS* un sabiedrības veselību termiņš, kas noteikts VA valstīm, lai tās izpildītu noteikumus par farmaceitisku produktu patentiem un datu aizsardzību, jau ir pagarināts līdz 2016. gadam.

Diskusijās, pēc kurām 2005. gadā tika pieņemts lēmums par termiņa pagarināšanu *TRIPS* līgumā paredzēto saistību izpildei viens no jautājumiem bija par to, vai pagarinājums jāpiešķir katrai valstij atsevišķi vai visai grupai kopā. Galīgā vienošanās paredzēja pagarinājumu visām VA valstīm kā grupai. Kad *TRIPS* padome 2005. gadā nolēma piešķirt pagarinājumu, tā arī sāka procesu, kura mērķis bija palīdzēt VA valstīm īstenot *TRIPS* līgumu valstu intelektuālā īpašuma režīmu ietvaros. *TRIPS* padome aicināja VA valstis noteikt prioritārās vajadzības attiecībā uz sadarbību tehniskajā un finansiālajā jomā un aicināja attīstītās valstis palīdzēt apmierināt šīs konstatētās vajadzības. Tā arī aicināja ciešāk sadarboties ar Pasaules Intelektuālā īpašuma organizāciju un citām attiecīgajām starptautiskajām organizācijām. Galvenā uzmanība tika pievērsta katras VA valsts atsevišķajām prioritātēm un tam, ka jānodrošina, lai šīs vajadzības tiktu efektīvi apmierinātas.

Atzīstot intelektuālā īpašuma nozīmi attīstībā, ministri reģionālajā Āfrikai veltītajā sagatavošanas sanāksmē Daresalamā 2013. gada martā pirms ANO Ekonomikas un sociālo lietu padomes ikgadējās ministru līmeņa pārskatīšanas paziņoja, ka politikas veidotājiem Āfrikā būtu jāpastiprina centieni attiecībā uz juridisko un politikas sistēmu izveidi, tostarp tiesību aktu un politikas intelektuālā īpašuma jomā izstrādi, lai izmantotu reģiona nerealizēto potenciālu. Tādējādi turpmāka *TRIPS* līguma noteikumu īstenošanas atlikšana varētu kavēt

[1] Ierosinātais *TRIPS* padomes lēmuma teksts VAV paziņojumā ir šāds: „Vismazāk attīstītajām dalībvalstīm nav pienākums piemērot līguma nosacījumus, izņemot 3., 4. un 5. pantu, līdz laikam, kad tās vairs nav vismazāk attīstītās dalībvalstis."

VA valstu izaugsmes iespējas. Nenoteikts termiņš varētu arī likvidēt stimulus turpināt darbu, lai vispār īstenotu minētos noteikumus. Tomēr faktiski dažas VA valstis ir guvušas lielākus panākumus īstenošanā nekā pārējās. Ņemot to vērā, ir pieņemams pagarinājums uz noteiktu laiku. Papildus pagarinājumam uz noteiktu laiku būtu jāturpina sniegt mērķtiecīgu tehnisku palīdzību, ko ES ir darījusi ievērojamā apmērā. Turklāt būtu lietderīgi veikt visaptverošu analīzi par situāciju saistībā ar īstenošanu praksē katrā VA valstī, lai iegūtu labāku priekšstatu par situāciju un tādējādi dotu iespēju sniegt efektīvu palīdzību, kas vērsta uz prioritārajiem jautājumiem.

Lai novērstu to, ka diskusijas PTO novirzās no izskatāmā jautājuma, jaunajam lēmumam par atbrīvojuma termiņa pagarināšanu būtu jāatbilst 2005. gadā pieņemtā lēmuma vispārējai struktūrai. VA valstis jo īpaši apņēmās nepazemināt to intelektuālā īpašuma aizsardzības līmeni, kas jau eksistē attiecīgajā valstī pārejas periodā. Turklāt pašreizējais lēmums, kas jāpieņem par VA valstu vispārējo atbrīvojumu no *TRIPS* līguma īstenošanas, būtu jānošķir no *TRIPS* padomes 2002. gada 27. jūnija lēmuma „Par pārejas perioda pagarināšanu […] vismazāk attīstītajām dalībvalstīm noteiktu saistību izpildei attiecībā uz farmaceitiskiem produktiem”.

## 3. IETEIKUMS

Reaģējot uz VA valstu grupas lūgumu, Komisija iesaka Eiropas Savienības Padomei pieņemt šādu Savienības nostāju. VA dalībvalstīm nevajadzētu būt pienākumam piemērot *TRIPS* līguma nosacījumus, izņemot 3., 4. un 5. pantu, laikposmā, kas nav garāks par pagarinājuma termiņu, kurš iepriekš piešķirts 2005. gadā, vai līdz dienai, kad tās vairs nebūs vismazāk attīstītās dalībvalstis, atkarībā no tā, kas notiks agrāk. Šajā laikposmā varētu pienācīgi izvērtēt dažādās *TRIPS* līguma īstenošanas situācijas VA valstīs un to, kā turpmāk var izmantot tehnisko atbalstu, lai palīdzētu novērst īstenošanas trūkumus, galveno uzmanību pievēršot tām jomām, kur tas būtu vislietderīgāk. Šā pagarinājuma laikā VA valstīm nebūtu jāpazemina jau sasniegtais intelektuālā īpašuma aizsardzības līmenis tiktāl, lai tas būtu zemāks par *TRIPS* līgumā paredzētajiem standartiem.

2013/0161 (NLE)

Priekšlikums

**PADOMES LĒMUMS,**

**ar ko pieņem Eiropas Savienības nostāju Pasaules Tirdzniecības organizācijas *TRIPS* padomē par lūgumu pagarināt pārejas periodu vismazāk attīstītajām valstīm saskaņā ar *TRIPS* līguma 66. panta 1. punktu**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 207. panta 4. punktu un 218. panta 9. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

(1) Haiti 2012. gada 5. novembrī vismazāk attīstīto valstu (turpmāk „VA valstis") grupas vārdā oficiāli lūdza pagarināt pārejas periodu Pasaules Tirdzniecības organizācijas (turpmāk „PTO") Līguma par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem (turpmāk „*TRIPS*") īstenošanai saskaņā ar minētā līguma 66. panta 1. punktu.

(2) Kā tika nolemts *TRIPS* padomes 2005. gada 29. novembra lēmumā (IP/C/40), pašreizējam pārejas periodam bija jābeidzas 2013. gada 1. jūlijā.

(3) *TRIPS* līguma 66. panta 1. punktā paredzēts, ka *TRIPS* padome „*pēc pienācīgi motivēta lūguma no vismazāk attīstītās dalībvalsts piešķir šādus pagarinājumus*".

(4) Intelektuālā īpašuma izmantošana un aizsardzība ir galvenais sociāli ekonomiskās izaugsmes veicināšanas faktors, kā to, piemēram, reģionālajā Āfrikai veltītajā sagatavošanas sanāksmē Daresalamā 2013. gada martā pirms Apvienoto Nāciju Organizācijas Ekonomikas un sociālo lietu padomes ikgadējās ministru līmeņa pārskatīšanas atzina ministri, kas aicināja divkāršot centienus attiecībā uz juridisko un politikas sistēmu izveidi, piemēram, intelektuālā īpašuma jomā.

(5) PTO *TRIPS* līguma īstenošanā VA valstis ir guvušas panākumus dažādos tempos un dažādā līmenī.

(6) Daļa VA valstu jau ir veikušas nozīmīgus pasākumus intelektuālā īpašuma jomā, taču VA valstīm vēl aizvien ir īpašas vajadzības un prasības, un tās joprojām saskaras ar ekonomiskām, finansiālām un administratīvām grūtībām, tādēļ tām ir nepieciešama elastība un papildu laiks, lai īstenotu *TRIPS* līguma noteikumus.

(7) Attiecīgi ir nepieciešams pagarināt pārejas periodu *TRIPS* līguma īstenošanai vismazāk attīstītajās PTO dalībvalstīs,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

*1. pants*

1. Eiropas Savienībai Pasaules Tirdzniecības organizācijas *TRIPS* padomē par lūgumu pagarināt pārejas periodu vismazāk attīstītajām valstīm ("VA valstīm") saskaņā ar *TRIPS* līguma 66. panta 1. punktu jāpieņem nostāja, ka VA valstīm nevajadzētu būt

pienākumam piemērot *TRIPS* līguma nosacījumus, izņemot 3., 4. un 5. pantu, laikposmā, kas nav garāks par pagarinājuma termiņu, kurš iepriekš piešķirts 2005. gadā, vai līdz dienai, kad tās vairs nebūs vismazāk attīstītās dalībvalstis, atkarībā no tā, kas notiks agrāk.

2. Šā pagarinājuma laikā VA valstīm nebūtu jāpazemina jau sasniegtais intelektuālā īpašuma aizsardzības līmenis tiktāl, lai tas būtu zemāks par *TRIPS* līgumā paredzētajiem standartiem.

3. Šajā laikposmā būtu pienācīgi jāizvērtē dažādās *TRIPS* līguma īstenošanas situācijas VA valstīs un to, kā turpmāk var izmantot tehnisko atbalstu un spēju veidošanas programmas, lai palīdzētu novērst īstenošanas trūkumus, galveno uzmanību pievēršot tām jomām, kur tas būtu vislietderīgāk.

*2. pants*

Šis lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā.

Briselē,

*Padomes vārdā —*
*priekšsēdētājs*